

รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัย ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1*

THE MODEL OF GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATION UNDER THE COLLEGE IN SOUTH VOCATIONAL EDUCATIONAL INSTITUTE 1

ณชธร รอบคอบ

Nachatorn Robkob

นพรัตน์ ชัยเรือง

Nopparat Chairuang

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

ชูศักดิ์ เอกเพชร

Choosak Ekapetch

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Surat Thani Rajabhat University, Thailand

E-mail: nachatornr@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 2) การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 3) ตรวจสอบยืนยันความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร 45 คน ครูผู้สอน 183 คน และเจ้าหน้าที่ 94 คน รวมจำนวน 322 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารวิทยาลัยต้นแบบในพื้นที่สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 เลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 324 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินความเหมาะสม แบบประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหา นักเรียนขาดความรับผิดชอบ มุ่งความรู้มากกว่าคุณธรรม ครูขาดการทำวิจัย การบริการไม่ตอบโต้ทักชุมชน ขาดกลไกทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ตามหลักธรรมาภิบาล

* Received 7 June 2021; Revised 12 October 2021; Accepted 16 October 2021

ความต้องการพัฒนา ได้แก่ มุ่งเน้นความรับผิดชอบ การมีวินัย การวิจัย การมีส่วนร่วม การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม มุ่งเน้นหลักธรรมาภิบาล และเร่งสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ 2) ผลการสร้างและพัฒนาารูปแบบ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักความคุ้มค่า หลักความ โปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลัก ประสิทธิภาพ และหลักนิติธรรม 3) ผลการตรวจสอบยืนยันรูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, สถาบันการอาชีวศึกษา, ภาคใต้

Abstract

The objectives of this research article were to 1) examine problems and needs for developing the administration applied by good governance, 2) create and develop a model for such administration, and 3) verify as well as affirm the feasibility for the model being applied in the south vocational educational institute¹. This study applied a Mixed-methods research design. Concerning the research methodology applied in this study, the data was analyzed using Exploratory Factor Analysis: (EFA). The research comprised 322 samples: 45 college executives, 183 teachers, and 94 college staff members. It also included 2 executives of college in the areas of the south vocational educational institute¹ whose data was collected by using an in-depth interview. The total number of samples was then 324. The research instruments were questionnaires, 5-level estimation scale. In-depth interview. Suitability assessment and Feasibility assessment form. Concerning data analysis, the statistics were used, which included frequency, percentage, mean and standard deviation. The findings were below. 1) The students lacked responsibilities and prioritized knowledge over morality, their teachers were not capable of doing research, the services did not satisfy the communities' needs, insufficient maintenance of art and culture, as well as local wisdoms and bad good governance, were found, needs for development in terms of responsibility, discipline, research, participation, maintenance of art and culture were required, and a model for good governance emphasizing transparency, morality, and cooperation with workplaces were needed. 2) The creation and development of the model included 8 components: the rule of law, morality, responsibility, transparency, participation, equality, worthiness, and effectiveness. 3) Another finding on affirming the model

revealed that it was suitable and rated at the highest level while its feasibility was likewise at the same level.

Keywords: Model, Administration, Good Governance Principles, Vocational Institute, South

บทนำ

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงมานานแล้วในสังคมตะวันตก แต่ได้มีการกล่าวถึงอย่างจริงจังในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อไม่นานมานี้ การบริหารจัดการที่ดีเป็นหลักการทำงานสำหรับองค์การภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล อันจะทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจศรัทธาและไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีเพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมและภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายภาคธุรกิจ ให้สามารถอยู่ร่วมกันเป็นพลังเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติหรือป้องกันภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะเมื่อสังคมรับรู้ถึงความยุติธรรมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้องความเป็นคนไทยในกระแสโลกยุคปัจจุบัน (ไชยวัฒน์ คำชู, 2545)

การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และแนวนโยบายเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555 - 2569 ในยุคปัจจุบันของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประเด็นสำคัญหลายด้านโดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษาและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจการบริหารตาม มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ด้านการบริหารวิชาการด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารทั่วไป และด้านงบประมาณ คณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้แนวทาง Strategic Performance, Based Budgeting: SPBB และ Formula Funding โดยการจัดงบประมาณตามความจำเป็นพื้นฐานมีความเสมอภาค และตลอดถึงการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนาการจัดอาชีวศึกษา (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555)

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 เป็นสถาบันที่เกิดขึ้นตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 มาตรา 13 โดยการรวมสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาในระดับ ปริญญาตรีในเขตจังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง รวม 11 แห่ง ซึ่งวิทยาลัยต่าง ๆ ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 มีภารกิจที่ไม่เหมือนกันทั้งหมด และสถาบันมีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ การผลิตและพัฒนากำลังด้านวิชาชีพที่มีคุณภาพ การส่งเสริม การวิจัยและนวัตกรรม การบริการวิชาการวิชาชีพสู่สังคมชุมชน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารที่มีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล การดำเนินการให้บรรลุผล ตามภารกิจดังกล่าว จึงมีความจำเป็นในการบริหารจัดการที่ดีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบัน การอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 ซึ่งแต่ละวิทยาลัยอาจมีบริบทและภารกิจที่แตกต่างกัน ดังนั้น รูปแบบ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีรูปแบบเป็น เครื่องมือในการบริหารจัดการที่เหมาะสมเชื่อถือได้ และควรได้มาจากการศึกษาวิจัยและพัฒนา อย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงมีความสนใจทำการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือและสามารถบริการทางการศึกษาได้สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ทำให้ประเทศชาติประหยัดทรัพยากรและงบประมาณ เป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการบริหารที่ดีแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542) ดังนั้น ในการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) หรือที่เรียกว่า หลักธรรมาภิบาล เป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษา ภาคใต้ 1
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยใน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1
3. เพื่อตรวจสอบยืนยันความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-methods Research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารหลักธรรมาภิบาล

ขอบเขตของการวิจัย ขอบเขตด้านพื้นที่คือสถานศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคชุมพร วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี

วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช วิทยาลัยเทคนิคสิชล วิทยาลัยเทคนิคทุ่งสง วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช และวิทยาลัยเทคนิคพัทลุง รวม 11 แห่ง ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การจัดอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิธีการดำเนินการวิจัย มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคใต้ 1 การศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มี 4 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นการศึกษาวិเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงประเด็น (Issue Content Analysis) เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ การบริหารสถานศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การจัดอาชีวศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ

ชั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานและความต้องการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล 1) สร้างเครื่องมือคือแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 คือ ผู้บริหาร 48 คน ครู 1,159 คน และบุคลากร 435 คน รวมจำนวน 1,642 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางใช้สูตรคำนวณกรณีทราบจำนวนประชากรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, T., 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทำการเลือกแบบชั้นภูมิ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ เป็นผู้บริหาร 45 คน ครู 183 คน และเจ้าหน้าที่ 94 คน รวมทั้งสิ้น 322 คน นำมาสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในขั้นแรก 2) ศึกษาความตรงเชิงเนื้อหาโดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารการศึกษาและบริหารสถานศึกษา เลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC = Index of Item-Objective Congruence) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของภาษา 3) ปรับปรุงแบบสอบถามที่ได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนำมาแก้ไขเหลือข้อคำถาม 90 ข้อ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาฯ 3 คน พิจารณาเพื่อนำไปทดลองใช้ 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหาร ครู และบุคลากร ของวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ไม่ใช่ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 40 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

(สมบูรณ์ สุริยวงศ์ และคณะ, 2552) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986 5) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

ขั้นที่ 3 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบในพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 เลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview) แบบสัมภาษณ์มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เช่น ชื่อ สกุล ตำแหน่ง ที่ทำงาน วันเวลาสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นข้อความลักษณะแบบกึ่งมีโครงสร้างอธิบายการตอบคำถามความคิดเห็นในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ตอนที่ 3 เป็นข้อความลักษณะปลายเปิดเขียนอธิบายข้อเสนอแนะ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดกลุ่มความสัมพันธ์ขององค์ประกอบและตัวแปรจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยการนำองค์ประกอบตัวแปรที่ได้จากขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 มาสังเคราะห์แล้วจัดกลุ่มเป็นโมเดลโครงสร้าง เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นโมเดลเชิงทฤษฎี (Theoretical Model)

ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบ โดยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรและองค์ประกอบ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มี 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) หาองค์ประกอบและตัวแปรการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis: PCA) หมุนแกนแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax) หาค่าไอแกน (Eigen Value) ค่าร้อยละของความแปรปรวนและค่าน้ำหนักตัวแปร (Factor Loading) เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สร้างปัจจัยร่วม (Common Factor) โดยการสกัดตัวแปร (Principle Component Factoring) เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวแปรที่เหมาะสมนำไปสร้างหรือลดจำนวนตัวแปร โดยพิจารณาจากค่าสถิติตามแบบ Kaiser - Meyer - Olkin (KMO) และ Bartlett's Test of Sphericity โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ขั้นที่ 2 สร้างโมเดลรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยนำผลที่ได้จากขั้นที่ 1 วิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันเหลือเฉพาะตัวแปรสำคัญที่เหมาะสม โดยพิจารณาความสัมพันธ์จากค่าน้ำหนักของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ นำมาสรุปประมวลผลแล้วสร้างโมเดลรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1

ตอนที่ 3 การตรวจสอบและประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของวิทยาลัยในสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 การตรวจสอบและประเมินยืนยัน
รูปแบบ มี 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยการนำร่างรูปแบบที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารที่ได้จากการเลือกวิธีเจาะจง จำนวน 9 คน ตรวจสอบยืนยันโดยการจัดให้มีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ (Propriety) โดยวิธีใช้แบบการตรวจสอบรูปแบบ

ชั้นที่ 2 การประเมินยืนยันความเป็นไปได้ (Feasibility) และความมีประโยชน์ (Usefulness) ของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ทำการประเมินโดยผู้บริหารวิทยาลัยทั้ง 11 แห่ง คือผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการที่ได้รับมอบหมายรวมทั้งสิ้น 22 คน โดยใช้แบบการประเมินยืนยันรูปแบบ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล โดยการวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงประเด็น (Issue Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาสรุปสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล

สภาพปัญหา	ความต้องการพัฒนา
ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย	ควรมุ่งเน้นความรับผิดชอบ การมีวินัย
มุ่งความรู้มากกว่าคุณธรรม	มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้
ครูขาดความสามารถในการวิจัย	ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
การบริการยังไม่ตอบโจทย์ทุกชุมชน	มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส
ขาดการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	มุ่งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น
ขาดระบบคุณธรรม หลักธรรมาภิบาล	มุ่งเน้นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

จากตารางพบว่า สภาพปัญหา ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบ มุ่งความรู้มากกว่าคุณธรรม ครูขาดความสามารถในการวิจัย การบริการยังไม่ตอบโจทย์ทุกชุมชน ขาดกลไกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดหลักธรรมาภิบาล ความต้องการพัฒนา ควรมุ่งเน้นความรับผิดชอบ การมีวินัย การวิจัย การมีส่วนร่วม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มุ่งเน้นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นความโปร่งใส ระบบคุณธรรม และเร่งสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ

2. ผลการสร้างและพัฒนาในรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีสกัดปัจจัยให้เหลือจำนวนตัวแปรที่เหมาะสม นำผลจากการวิเคราะห์มาสรุปและประมวลผลแล้วสร้างโมเดลรูปแบบองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารหลักธรรมาภิบาล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการสร้างและพัฒนาในรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

ผลสร้างและพัฒนาในรูปแบบ	องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล (เรียงตามลำดับความสำคัญ)
รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักความเสมอภาค
ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบัน	หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม
การอาชีวศึกษาภาคใต้ 1	หลักประสิทธิภาพ และ หลักนิติธรรม

จากตารางพบว่า ผลการสร้างและพัฒนาในรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 มี 8 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารหลักความคุ้มค่า 2) การบริหารตามหลักความโปร่งใส 3) การบริหารตามหลักความเสมอภาค 4) การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ 5) การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม 6) การบริหารตามหลักคุณธรรม 7) การบริหารตามหลักประสิทธิภาพ และ 8) การบริหารตามหลักนิติธรรม

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้และมีประโยชน์ ด้วยวิธีสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารรวม 9 คน พิจารณาความเหมาะสม (Propriety) และทำการประเมินยืนยันความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบโดยผู้บริหารวิทยาลัยทั้ง 11 แห่ง คือผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งสิ้น 22 คน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์

การตรวจสอบหลักธรรมาภิบาล	ระดับผลการตรวจสอบ
การตรวจสอบความเหมาะสม	มากที่สุด
การตรวจสอบความเป็นไปได้	มากที่สุด
การตรวจสอบความมีประโยชน์	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้และมีประโยชน์ พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และมีประโยชน์ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ประเด็นสภาพปัญหา นักเรียนนักศึกษาขาดความรับผิดชอบ ปัจจุบันมุ่งเน้นความรู้และเทคโนโลยีมากกว่าคุณธรรม ขาดบุคลากรในการวิจัย การบริการวิชาการวิชาชีพยังไม่ตอบโจทย์

ชุมชน เยาวชนชาตสำนึกที่ดีต่อการสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ชาตผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ตามหลักธรรมาภิบาล ครูชาตแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ชาตการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการชุมชนในการจัดการศึกษา และความไม่คุ้มค่าโปร่งใสในการใช้งบประมาณ ประเด็นปัญหาเกิดจากการศึกษาที่มุ่งเน้นผลคะแนนในการสอบวัดผลสัมฤทธิ์โดยชาตการคำนึงความเป็นคนดีมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้นำชาตวิสัยทัศน์และชาตธรรมาภิบาล ชุมชนยังไม่มีส่วนร่วม อีกทั้งยังมีการศึกษาของ คอปแลนด์ (Copland, M. A.) เรื่องการเสริมสร้างความสามารถของผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนตามโครงการ The Bay Area School Reform Collaboration (BASRC) ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รัฐซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา สรุปไว้ว่าการบริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพนั้น ได้แก่ การเข้าใจวัฒนธรรมชุมชน การให้ความสำคัญกับปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน พร้อมทั้งการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของบุคลากรและชุมชน การพัฒนาการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน ตลอดจนผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Copland, M. A., 2003) ดังนั้นการแก้ปัญหาควรนำชุมชนและกรรมการสถานศึกษาให้มีส่วนร่วม ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ทันสมัยก้าวทันเทคโนโลยีและมีหลักธรรมาภิบาล ย่อมทำให้การบริหารอยู่ในหลักของคุณงามความดีทั้งมวล ประกอบกับการแก้ปัญหาต้องเข้าใจวัฒนธรรมชุมชนและให้ความสำคัญกับปัญหาต่าง ๆ สามารถตอบสนองเจตนาพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 10 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งต้องคำนึงถึงความในวงเล็บ(3) การมีส่วนร่วมของชุมชนสังคมและสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน วงเล็บ(6) การระดมทรัพยากรภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ และวงเล็บ(7) การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์อาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่องก้าวทันเทคโนโลยี ด้วยเหตุผลทุกประการที่กล่าวมาจะสามารถนำไปสู่การแก้ไขสภาพปัญหาของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 เพื่อการจัดการศึกษาที่ดีผู้เรียนมีคุณภาพ

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis: PCA) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) แล้วสรุปรวมตัวแปรต่าง ๆ ได้จำนวน 8 องค์ประกอบ และพบว่า องค์ประกอบของความหลักความคุ้มค่ามีความเหมาะสมมากที่สุดในการอธิบายรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

2.1 การบริหารตามหลักความคุ้มค่า เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษามากเป็นอันดับหนึ่ง พบว่า วิทยาลัยมีการประเมินผลการดำเนินโครงการพัฒนาและผลิตบัณฑิต โครงการด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบริหารด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดการใช้กระดาษและวัสดุอุปกรณ์ จัดหารวมทั้งบำรุงรักษาครุภัณฑ์ได้อย่างคุ้มค่ามีประสิทธิภาพ ใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนทันเทคโนโลยีในการพัฒนา

คุณภาพผู้เรียน เป็นต้น อีกทั้งยังมีการศึกษาของ ฐิติวรณ วุฒิวิทย์การ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า หลักความคุ้มค่า มีความสำคัญในระดับมากที่สุดเป็นอันดับต้น ๆ ของทั้ง 8 องค์ประกอบของการบริหารหลักธรรมาภิบาล มีการใช้กระดาษและวัสดุอุปกรณ์น้อยลงโดยหันมาใช้เทคโนโลยีมากขึ้น มีอุปกรณ์เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอเหมาะสมกับการทำงาน มีการสั่งงานและประชุมทางอินเทอร์เน็ต มีการทบทวนและปรับปรุงยกเลิกโครงสร้างหลักเกณฑ์ให้เหมาะสม (ฐิติวรณ วุฒิวิทย์การ, 2553) สอดคล้องสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ ก็ได้นำหลักธรรมาภิบาลที่กำหนดไว้ในกฎหมายหลักธรรมาภิบาลในระดับสากล รวมถึงแนวคิดสำหรับใช้ในการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ให้หลักการในการบริหารราชการโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารกิจการที่เหมาะสมให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งทางด้านต้นทุนแรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552)

2.2 การบริหารตามหลักความโปร่งใส เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษามากเป็นอันดับสอง พบว่า วิทยาลัยมีการตรวจสอบภายในที่มีความเข้มแข็งและโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างโปร่งใส มีกระบวนการพิจารณาความดีความชอบอย่างเปิดเผย มีกระบวนการบริหารงานบุคคลอย่างมีคุณธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ การศึกษาของ อุบล ยะไวทย์ณะวิชัย ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริหารจัดการองค์กร มุ่งเน้นบริหารงานบุคคลโดยบริหารอย่างโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สร้างการมีส่วนร่วม และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน (อุบล ยะไวทย์ณะวิชัย, 2553) และยังสอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ กระบวนการบริหารงบประมาณในการบริหารจัดการงบประมาณในสถานศึกษาต้องได้รับการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

2.3 การบริหารตามหลักความเสมอภาค เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญในการบริหาร สถานศึกษามากเป็นอันดับสาม พบว่า วิทยาลัยมีกลยุทธ์ในการพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพอย่างเท่าเทียมทั่วถึง มีโครงการในการพัฒนาบุคลากรด้านวิจัยและนวัตกรรมเท่าเทียมกัน มีการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ทุกภาคส่วนใช้บริการได้เท่าเทียมกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเท่าเทียมกันทุกแผนกทุกสาขางาน มีการสนับสนุนให้บุคลากรเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ เท่าเทียมกัน เป็นต้น อีกทั้งยังมีการศึกษาของ ปณิธาน กมลเศษ ได้ศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยหลักความเสมอภาค ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง และมีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ปฏิบัติสูงสุดคือมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม

การแสดงออกของนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคกัน รองลงมาคือ สามารถปฏิบัติและให้บริการได้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่ง เพศ อายุ ความพิการ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และต่ำสุดคือมีการกำหนดกรอบการพิจารณาความดีความชอบที่ให้โอกาสบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน (ปนิธาน กมลเศษ, 2560) และยังเป็นไปในแนวทางขององค์การสหประชาชาติ หรือ United Nations ให้มีความสำคัญกับธรรมาภิบาลเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้มีความเท่าเทียมกัน และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

2.4 การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษามากเป็นอันดับสี่ พบว่า วิทยาลัยมีการกำหนดหน้าที่ภารกิจงานและทำความเข้าใจในความรับผิดชอบงานชัดเจนแก่ทุกคน มีกฎเกณฑ์ในการส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติงานด้วยความมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบ มีการประเมินผลการปฏิบัติของบุคลากรในหน่วยงานให้งานเป็นไปตามเป้าหมาย ดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรทุกตำแหน่งให้มีความรับผิดชอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนทั้งด้านปริมาณและความถูกต้อง เป็นต้น และยังมีการศึกษาของ พราวพิชชา เกลิงพล ได้ศึกษาเรื่องผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีความสำคัญเป็นอันดับสี่เช่นเดียวกันและมีผลของความคิดเห็นในระดับมาก โดยมีการจัดให้มีบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงทั้งในนอกสถานที่ มีการแต่งตั้งให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบประสานงานแก้ไขการบริการ ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนำมาแก้ไขการบริหารงานอยู่เสมอ (พราวพิชชา เกลิงพล, 2560)

2.5 การบริหารตามหลักความมีส่วนร่วม เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญในการบริหารเป็นอันดับห้า พบว่า วิทยาลัยให้กรรมการวิทยาลัยร่วมกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง วิทยาลัยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจสถานศึกษา วิทยาลัยร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐาน วิทยาลัยการให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นต้น และการศึกษาของ สุภัทรมาศ จรรย์เวชวัฒนา ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาตำบลบ้านฉาง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการได้ทำการโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติต่าง ๆ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนและหาแนวทางร่วมกัน การกระจายอำนาจอย่างทั่วถึงไม่เลือกปฏิบัติ (สุภัทรมาศ จรรย์เวชวัฒนา, 2547) ตรงตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 10 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง วงเล็บ(3) การมีส่วนร่วมของชุมชนสังคมและสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

2.6 การบริหารตามหลักคุณธรรม จากการวิจัยปรากฏว่าเป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษามากที่สุดเป็นอันดับหก พบว่า วิทยาลัยมีระบบหลักเกณฑ์พัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ มีโครงการส่งเสริมการผลิตผู้เรียนและบัณฑิตให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรอย่างเป็นธรรม เป็นต้น อีกทั้งยังมีการศึกษาของ ชัชภูมิ ศรีชมภู ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยพบว่าการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่ต้องมีการจัดทำหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติและขั้นตอนการสรรหาบรรจุแต่งตั้งอย่างเที่ยงธรรม มีการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรต่อเนื่องและเป็นธรรมโดยยึดหลักคุณธรรมเสมอภาคและเป็นธรรม (ชัชภูมิ ศรีชมภู, 2548) และตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 29 กำหนดให้ผู้บริหารต้องดำเนินการให้ เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยยึดถือระบบคุณธรรม ความเสมอภาคระหว่างบุคคล ดังนั้นหลักคุณธรรมจึงเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการด้วยความมีคุณธรรม (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547, 2547)

2.7 การบริหารตามหลักประสิทธิภาพ เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษามากเป็นอันดับเจ็ด พบว่า วิทยาลัยมีนโยบายการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการด้านต่าง ๆ เช่น ด้านส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ด้านวิจัยนวัตกรรมยกระดับคุณภาพและมาตรฐานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และด้านการใช้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น สอดคล้องตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ข้อ 6.2 ระบบบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) แต่ไม่สอดคล้องกับ ยุทธพล เต็มสมเกตุ วิจัยเรื่องการนำนโยบายการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในกองบัญชาการตำรวจนครบาล (สายงานป้องกันและปราบปราม) จากการวิจัยพบว่า หลักธรรมาภิบาลที่นำไปปฏิบัติ คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า รวม 6 หลัก กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นระดับปานกลางและไม่แน่ใจในการนำนโยบายธรรมาภิบาลด้านการจัดหาส่งเสริมควบคุม ประเมินผล การให้คุณให้โทษอีกทั้งปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและกลุ่มประชาชนที่รับบริการ โดยไม่แน่ใจทั้ง 6 หลัก โดยไม่ได้กล่าวถึงหลักที่ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติ (ยุทธพล เต็มสมเกตุ, 2554)

2.8 การบริหารตามหลักนิติธรรม เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษามากเป็นอันดับแปด พบว่า วิทยาลัย มีการออกคำสั่งต่าง ๆ โดยยึดหลักความสอดคล้องกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ มีการทบทวนปรับปรุงหลักเกณฑ์การปฏิบัติให้เหมาะสมอยู่เสมอ มีการปรับปรุงระเบียบกฎข้อบังคับที่ทันสมัยเป็นธรรม มีการวางแผนกลยุทธ์สอดคล้องกับพันธกิจสถาบัน มีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการให้ครู

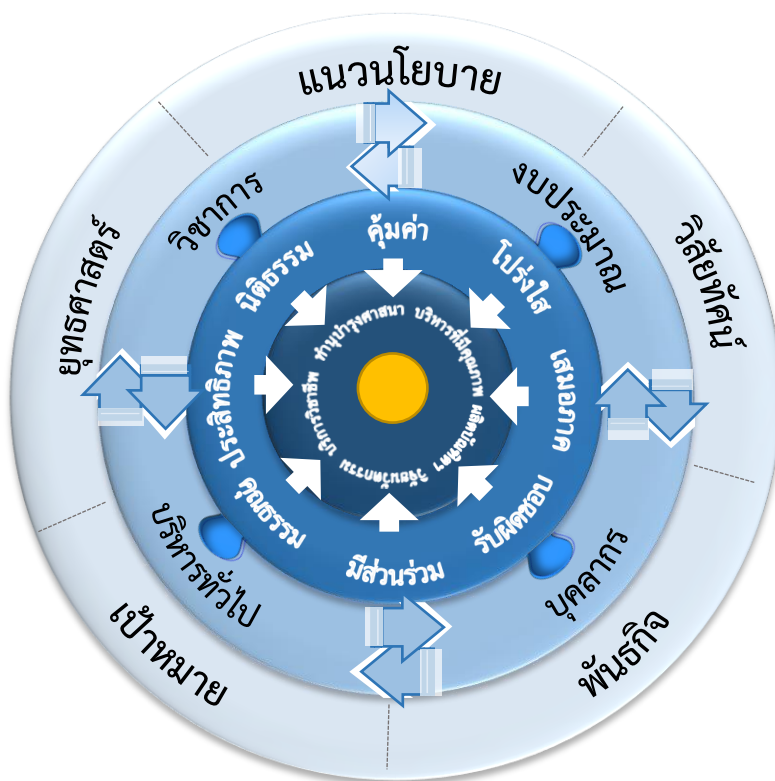
พัฒนางานวิจัยที่สอดคล้องไทยแลนด์ 4.0 เป็นต้น และการศึกษาของ ฐิติวรรณ วุฒิวิทย์การ ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า หลักนิติธรรมเป็นหลักที่มีความสำคัญอันดับแปดเช่นเดียวกัน เป็นการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ บริหาร ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติคำนึงสิทธิเสรีภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ฐิติวรรณ วุฒิวิทย์การ, 2553) และแนวคิดในการบริหารงานบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้การบริหารงาน บุคคลในสถานศึกษามีการส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจให้เกิดความ คล่องตัวอิสระภายใต้กฎระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

3. การตรวจสอบและประเมินยืนยันรูปแบบ การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารจำนวน 9 คน โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อพิจารณาความเหมาะสม (Propriety) โดยใช้แบบการตรวจสอบรูปแบบ ปรากฏว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด และผลการประเมินยืนยันความเป็นไปได้และควมมี ประโยชน์ของรูปแบบ โดยผู้ปฏิบัติจริงที่เป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยและรองผู้อำนวยการที่ได้รับ มอบหมาย ให้กำกับดูแลการบริหารในฝ่ายที่รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล มีความคิดเห็น ว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 จำนวน 8 องค์กรประกอบ มีความเป็นไปได้ (Feasibility) ในระดับมากที่สุด และความมีประโยชน์ (Usefulness) ในระดับมากที่สุด และการศึกษาของ ฐิติวรรณ วุฒิวิทย์การ ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีองค์ประกอบจำนวน 8 องค์ประกอบ และผลการประเมินความ เหมาะสมที่จะนำไปใช้บริหารสถานศึกษาในระดับมากที่สุด (ฐิติวรรณ วุฒิวิทย์การ, 2553)

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยนำเสนอเป็นโมเดลที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัดสถาบัน
การอาชีวศึกษาภาคใต้ 1

รูปแบบจากผลการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบเชิงเหตุผล (Casual Model) แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลสามารถอธิบายรูปที่พัฒนาขึ้นได้ ดังนี้

วงที่ 1 (วงนอกสุด) โมเดล ยุทธศาสตร์ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นกรอบใหญ่ที่ทุกหน่วยต้องปฏิบัติ

วงที่ 2 โมเดลการดำเนินงานจากการกระจายอำนาจ 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปเป็นขอบเขตงานตามกฎหมายจากการกระจายอำนาจการบริหารสู่วิทยาลัยที่ต้องผสานการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

วงที่ 3 โมเดลของหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 8 หลักได้แก่ หลักความคัมภีร์ หลักความโปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักความรับผิดชอบต่อ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักประสิทธิภาพ และหลักนิติธรรม เป็นรูปแบบการบริหารที่ผู้วิจัยค้นพบและใช้

ขับเคลื่อนแนวนโยบายและการกระจายอำนาจในการบริหารสู่การปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จตามพันธกิจของสถาบัน

วันที่ 4 (วงในสุด) โมเดลพันธกิจทั้ง 5 เป็นเป้าหมายความสำเร็จ คือผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพที่มีคุณภาพ การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม บริการวิชาการวิชาชีพสู่สังคมชุมชน ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และบริหารที่มีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาสภาพปัญหา พบผู้เรียนขาดความรับผิดชอบ มุ่งความรู้มากกว่าคุณธรรม ขาดความสามารถในการวิจัย การบริการยังไม่ตอบโจทย์กลุ่มชน ขาดกลไกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดผู้นำที่มีธรรมาภิบาล ความต้องการพัฒนา ควรมุ่งเน้นความรับผิดชอบ การมีวินัย การวิจัย การมีส่วนร่วม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มุ่งเน้นหลักธรรมาภิบาล และเร่งสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ ผลการสร้างและพัฒนาคุณภาพผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยวิธีการสกัดปัจจัย แบบพบว่ารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักความคุ้มค่า 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักความเสมอภาค 4) หลักความรับผิดชอบ 5) หลักการมีส่วนร่วม 6) หลักคุณธรรม 7) หลักประสิทธิภาพ และ 8) หลักนิติธรรม และผลการตรวจสอบความเหมาะสมพบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้และมีประโยชน์ พบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเพื่อปฏิบัติการการใช้รูปแบบทั้ง 8 องค์ประกอบ ว่าควรมีการดำเนินการอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด ให้มีการศึกษาวิจัยในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดอื่น และให้มีการศึกษาวิจัยมีการกำหนดน้ำหนักขององค์ประกอบเพื่อนำรูปแบบไปใช้ให้ตรงตามลำดับความสำคัญ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้โดยการวางแผนกำหนดรูปแบบการบริหาร 5 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้คือ 1) การเตรียมการเพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบ ศึกษาสภาพปัจจุบัน การจัดระบบข้อมูล กำหนดแผนดำเนินงาน 2) การสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย 3) วางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดงบประมาณ ระยะเวลา ตลอดถึงวิธีการตรวจสอบและประเมินผล 4) ขั้นตอนการดำเนินการ เป็นการนำแผนการดำเนินงานไปใช้ 5) ขั้นตอนการดำเนินการประเมินผล ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สถานศึกษาควรนำองค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ได้จากการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบาย วางแผนการปฏิบัติให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาและของสถาบันตามที่กำหนดไว้ โดยใช้รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2555). นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555 - 2569. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ชัยภูมิ ศรีชมภู. (2548). รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2545). ธรรมาภิบาล การบริหาร การปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: น้ำฝน.
- ฐนิวรรณ วุฒิกิจการ. (2553). การพัฒนาหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสยาม.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาล (good governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน.
- ปณิธาน กมลเศษ. (2560). หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัย ราชภัฏร้อยเอ็ด.
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547. (2547). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 79 ก หน้า 22 (23 ธันวาคม 2547).
- พราวพิชชา เกลิงพล. (2560). ผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ยุทธพล เต็มสมเกต. (2554). การนำนโยบายการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในกองบัญชาการตำรวจนครบาล (สายงานป้องกันและปราบปราม). ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สมบุรณ์ สุริยวงศ์ และคณะ. (2552). วิจัยและสถิติทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพมหานคร: พรimediaโปรด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พรimediaโปรด.
- สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. (2547). การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุบล ยะไวยุทธวิชัย. (2553). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศาสตร์. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- Copland, M. A. (2003). Leadership of Inquiry: Building and Sustaining Capacity For School Improvement. Educational Evaluation and Policy Analysis, 25(4), 375-395.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd eds). New York: Harper and Row Publication.